

Näringsdepartementet

Rådets möte TTE (energi) den 24 november 2011

Dagordningspunkt 5

Rubrik: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on guidelines for a trans-European energy infrastructure and repealing Decision No 1364/2006/EC

Dokument: 15813/11 ENER 330 CADREFIN 103 CODEC 1749
16148/11 ENER 342 CARDEFIN 116 CODEC 1834

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: Frågan har inte behandlats tidigare i EU-nämnden.

Bakgrund

Kommissionen antog den 19 oktober 2011 förslag till förordning om energiinfrastruktur. Förslaget baseras på EU:s Energistrategi 2011-2020 samt på de infrastrukturprioriteringar som för 2020 och framåt som antogs i februari (KOM (2010) 639 och KOM (2010) 677/4).

Vid Europeiska rådets vårtoppmöte 2007 antogs de s.k. 20-20-20-målen om mål till 2020 för ökning av andelen förnybar energi, minskning av utsläpp av växthusgaser och energieffektivisering. Samtidigt antogs också en energipolitisk handlingsplan för åren 2007-2009. Denna plan ringade in de åtgärder som behövde vidtas i närtid för att uppnå 20-20-20-målen och målen för energipolitiken (förutom miljömässig hållbarhet även konkurrenskraft och försörjningstrygghet). Den 10 november 2010 presenterade kommissionen meddelandet "Energi 2020" med ett förslag till ny övergripande energipolitisk strategi och handlingsplan för åren fram till 2020. En av fem prioriteringar i den föreslagna strategin handlar om betydelsen av större och snabbare investeringar i europeisk

energiinfrastruktur. Energiinfrastruktur är även ett fokus inom huvudinitiativet "Ett resurseffektivt Europa" inom EU:s 2020-strategi. Meddelandet om prioriteringar för EU:s energiinfrastruktur för 2020 och framåt presenterades den 17 november 2010 och utvecklar förslagen om infrastruktur i meddelandet "Energi 2020". Rådet har utifrån dessatta meddelanden antagit slutsatser både vid Europeiska rådets möte den 4 februari och vid energirådsmötet den 27 februari 2011 som ligger till grund för det förslag till förordning som nu presenterats.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget till förordning vilar på artikel 172 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt om transeuropeiska nät enligt vilken rättsakten antas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet där Europaparlamentet är medbeslutande.

Svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att kommissionen uppmärksammar den viktiga roll energiinfrastruktur har för att bidra till att konkurrenskraft, försörjningstrygghet och hållbarhet. Regeringen framhåller särskilt vikten av att den europeiska energiinfrastrukturen ska bidra till att uppnå EU:s klimat- och energimål inom EU2020-strategin.

Regeringen välkomnar att det tredje inre marknadspaketet för de europeiska energimarknaderna betonas som ett sätt att stimulera utbyggnaden av energiinfrastruktur. Regeringen anser att de åtgärder som föreslås ska utgöra ett komplement till det tredje inre marknadspaketets planeringsverktyg, snarare än att utgöra ett parallellt planeringssystem.

Regeringen välkomnar förslaget om utvecklade riktlinjer för fördelning av kostnader i gränsöverskridande projekt där nyttan av en investering i ett land hamnar i ett annat. Detta är ett förslag med potential att lösa ett stort problem vid vissa gränsöverskridande projekt.

Regeringen anser att ambitionen att förenkla och snabba på tillståndsprocesserna är. Regeringen analyserar för närvarande de konkreta förslag som kommissionen presenterat.

Regeringen anser att grundprincipen alltjämt bör vara att marknadens aktörer som ska ansvara för beslut om, och finansiering av, ny infrastruktur. Därför kommer Regeringen att verka för att riskerna för störning av energimarknadernas funktion, överinvesteringar som resulterar i, inlåsning i infrastruktur som förlänger beroende av fossila bränslen och mindre resurser till av Sverige högre prioriterade områden som energiteknikutveckling minimeras genom noggrant utformade kriterier för när finansiellt stöd kan bli aktuellt.

Europaparlamentets inställning

Europaparlamentet har ännu inte uttalat sig om det aktuella förslaget

Förslaget

Uppskattning av investeringsbehov

Kommissionen har uppskattat att energiinfrastrukturinvesteringar på 200 miljarder euro behövs fram till 2020 för att klara EU:s energi- och klimatmål. Utav detta är bedömningen att cirka två tredjedelar behöver gå till investeringar i transmissionsnät för el och cirka en tredjedel till pipelines för gas. Investeringar motsvarande ca 2,5 miljarder euro beräknas behöva gå till infrastruktur för transport av koldioxid. Kommissionen menar att marknaden ska stå för merparten av investeringarna men anser samtidigt att alla investeringar inte kommer att bli av utan ytterligare EU-gemensamma åtgärder, särskilt i efterdyningarna av den ekonomiska krisen. Kommissionen har tidigare bedömt att marknaden med dagens regelverk kommer att kunna leverera investeringar motsvarande 100 miljarder euro. Det därmed identifierade investeringsgapet på 100 miljarder euro ska med hjälp av förslaget till förordning avhjälpas med snabbare tillståndsprocesser och ett stabilare ramverk för finansiering.

Förslag på infrastrukturprioriteringar

I förslaget till förordning fastställs tolv infrastrukturprioriteringar som behöver implementeras fram till 2020 för att uppnå uppsatta energi- och klimatmål. Prioriteringarna är tolv till antalet och omfattar geografiska korridorer och mer generella områden. Fyra utav korridorerna tillhör elsektorn, fyra gassektorn och en korridor gäller olja. Förutom dessa nio geografiska korridorer prioriteras även tre prioriterade områden vilka innefattar smarta elnät, s.k. "motorvägar för el" samt gränsöverskridande nät för koldioxidtransport för lagring från anläggningar med koldioxidavskiljning.

Ny planeringsmetod

En ny planeringsmetod för europeisk energiinfrastruktur föreslås som ska ta större hänsyn till europeisk nytta. Utifrån ovan angivna prioriteringar ska kommissionen senast den 31 juli 2013 fastställa en lista på projekt av allmänt intresse (PCI) som omfattar hela unionen. För att ett projekt ska kvalificera sig till denna lista ska ett antal kriterier vara uppfyllda, bland annat att två medlemsländer berörs av projektet och att projektet kan uppvisa ekonomisk, social och miljömässig bärkraft. Till sin hjälp att identifiera PCI kommer kommissionen att tillsätta regionala grupper bestående av intressenter såsom representanter från medlemsstater, nationella regulatorer, systemoperatörer för el och gas, ENTSO-E, ENTSO-G och andra initiativtagare till projekt. Förslag till PCI som lämnas från de regionala grupperna till kommissionen måste ha ett godkännande av berörda medlemsstater. Ett annat villkor är att projekten, om de gäller el eller gas, återfinns i ENTSO-organisationernas senaste tioårsplan.

För de projekt som godkänns som PCI ska sedan ett antal föreslagna åtgärder tillämpas för att underlätta deras genomförande. Den nya metoden kan sägas utgöra en viss politisk påverkan på planeringen ("top-down") vilket står i kontrast med den metod som etablerades genom antagandet den 13 juli 2009 om ett tredje inre marknads paketet för de europeiska energimarknaderna.

Förslag till åtgärder för att få prioriterad infrastruktur på plats

Kommissionen vill för de prioriterade projekten (PCI) snabba på tillståndsprocesser. För att åstadkomma detta inrättas i varje medlemsstat en myndighet som projekt av europeiskt intresse kan vända sig till. Myndigheten föreslås samordna hela tillståndsförfarandet för varje projekt. Kommissionen förslår även att införa en tidsgräns på tre år för hur lång tid tillståndsprövningen får ta. Riktlinjer för ökad öppenhet och förutsägbarhet ska också påskynda processerna.

Kommissionen menar att även om tillståndsfrågorna blir lösta kommer vissa projekt ändå ha svårt med finansiering. Det gäller framförallt projekt med icke-kommersiella positiva externaliteter för en region eller EU som helhet och projekt med höga risker p.g.a. ny teknik. Finansiering av projekt via nätavgifter (principen om att användaren betalar) ska vara regel även i framtiden, men kommissionen menar att detta inte räcker till. Därför föreslås att regulatorer ska ges möjlighet att ge ekonomiska incitament till sådana projekt. I förslaget föreslås riktlinjer för hur kostnader och nyttor ska fördelas mellan medlemsstater vid gränsöverskridande projekt där nyttan av investeringen i ett land hamnar i ett annat land än det land som betalar för investeringen. En kostnad/nyttanalyt skall utföras för varje PCI vilken ska ligga till grund för denna kostnadsfördelning. Förhoppningen är att detta ska kunna katalysera mer privat finansiering. Dessutom vill kommissionen stärka samarbetet med internationella finansinstitut och med stöd av den nya fonden CEF (Connecting Europe Facility) ska möjligheter förbättras till marknadsbaserade finansiella instrument. Det kan komma att röra sig om aktieinstrument (t.ex. investeringsfonder) och riskdelningsinstrument (t.ex. lån och garantier och framför allt projektobligationer). Dessutom kan de prioriterade projekten i vissa fall erhålla direktstöd från EU genom CEF-fonden. I CEF-fonden är 9.1 miljarder euro är allokerade till energisektorn.

Förordningen om energiinfrastruktur ersätter nu gällande TEN-E (Trans-European Networks for Energy) riktlinjer som inte bedöms kan ge det stöd som nu efterfrågas. Detta beror bland annat på att TEN-E baseras på långa projektförteckningar som inte ger utrymme för flexibilitet.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Regeringen analyserar för närvarande förslagets effekter för svenska regler.

Ekonomiska konsekvenser

Regeringen analyserar för närvarande förslaget ekonomiska effekter.

Övrigt